

Marci ix : Vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguitur, quæ proprie dicitur pœna sensus, sed non eos liberat ab interno dolore, qui sequitur ex amissa beatitudine sempiternæ felicitatis; ita docet Petrus Lombardus in II Sententiar., dist. 33, litt. E, eumque nonnulli alii seculi sunt, ut referunt S. Thomas, S. Bonaventura, Gregorius Ariminensis, et alii in Commentar. ejusdem, loc. cit.

(65. Quinta sententia severissima atque extrema docet, parvulos propter originale peccatum utroque pœnæ genere, damni scilicet, et sensus in gehennæ perpetuo cruciari. In hac sententiam satis aperte propendit Gregorius Ariminensis, in 2 Sententiar., dist. 33, q. 3, et Joannes Driedo in 1, lib. De gratia et libero arbitr., tract. 3, cap. 2. Hactenus doctissimus Bellarminus, loc. cit., et hanc sententiam sequitur novissime Pontius, disp. 8, quæst. 6, et alii.

(66. Ex enumeratis sententiis, prima et secunda non solum falsæ, sed etiam hæreticæ existimandæ sunt (25). Et contra, fide catholica tenendum est parvulos sine baptismo decedentes absolute esse damnatos, et non solum cœlesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuo carituros. Sic expresse Bellarminus, loc. cit., cap. 2.

(67. Quarta sententia licet non careat sua probabilitate, eamque sequatur idem Bellarminus l. cit., c. 6, citans pro ipsa varios SS. Patres et theologos; tamen a nobis non admittitur, cum, ut infra patebit, teneamus, quod quamvis pueri decedentes sine baptismo, sint passuri re ipsa pœnam damni, non tamen de illa ullum habituri sunt dolorem vel tristitiam.

(68. Quinta sententia, licet non videatur aperte ab Ecclesia catholica reprobata, rejicitur tamen passim in scholis, ut testatur idem Bellarminus, loc. cit., c. 4. Unde sicut ipsi, ita et nobis improbabilis esse videtur; unde tertiæ sententiæ adhærentes, concludimus, quod :

(69. Pueri decedentes cum solo originali peccato, secundum tertiam sententiam, quam sequimur, nullam patiuntur pœnam sensus, nec post diem iudicii passuri sunt alias corporis afflictiones; sed tantum patiuntur et patientur solam pœnam damni sine ullo dolore interno et externo, seu sine ullo prorsus dolore, vel tristitia de amissione beatitudinis. Sic S. Thomas, et Bonaventura, et Scotus in II Sententiar., dist. 33, alique scholastici. Et pro hac nostra sententia citatur etiam Nyssenus, oratione De infantibus, et S. Augustinus, lib. De peccatorum meritis et remissione, cap. 27,

(25) Cardinalis Bellarminus, tom. IV Controver. lib. vi, cap. 2, opinionem Catharini, quæ fuit etiam Alph. Salmeron., Ludovici Molinæ, Gregorii Martinez, aliorumque (non minus quam alteram Pelagianorum), non solum falsam, sed etiam hæreticam existimandam esse pronuntiat. « Cui Bellarminiana censura (inquit Gazzanica in Prælect. theol., tom. IV, dissert. 3, sect. 3, cap. 8, num. 255) equidem subscribere non possum... Reipsa (sic idem in nota ibid.) II theologi, sive veteres, sive

asserens infantes in limbo non tristici, nec dolorem pati; idem tenent Vasquez, Suarez, Salas, Lessius, Becanus, Arriaga, Turrianus, Aversa, Ovidius, Amicus, et late Mastrius in II Sententiar., disput. 4, quæst. 6, De peccato originali, artic. 1 et 3, et in Theolog. moral., disp. 28, q. 3, num. 67, ubi testatur esse hanc sententiam omnium recentiorum.

(70. Probatur igitur prima pars nostræ conclusionis, scilicet quod pueri decedentes cum solo originali peccato nullam patientur pœnam sensus; nec post diem iudicii passuri sint corporis afflictiones; quam sententiam S. Bonaventura dicit omnes magistros magis approbare communiter, et Scotus hanc sententiam magistrorum appellat, teste ipsomet Mastrio, in II Sententiar., disput. 4, quæst. 5, art. 1, num. 159. Et ratio est, quia, ut dicunt Scotus et S. Bonaventura, loc. cit., accerbitas pœnæ correspondet quantitati delectationis juxta illud Apocalypsis, xviii, 7 : *Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum*; sed parvuli nullam delectationem inordinatam habuerunt, nec in spiritu, nec in carne, ergo non debent ullum tormentum et pœnam sensus pati. Tum quia, quod pœna sensus et afflictio corporis soli peccato actuali ac delectationi illud consequenti correspondeat, habetur ex variis aliis sacræ Scripturæ consimilibus locis, ut Deuteronom. xxiv : *Pro mensura peccati erit et plagarum modus*; Apocalyp. xxii : *Ecce venio cito... reddere unicuique juxta opera sua*; et Matthæi xxv : *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo, et angelis ejus; esurivi enim, et non dedistis mihi manducare : sitivi, et non dedistis mihi potum, etc.*, et ad Romanos ii : *Qui reddet unicuique secundum opera ejus*, et II ad Corinth. v, 10 : *Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum*; ex quibus et similibus locis aperte desumitur, pœnam ignis seu corporis afflictivam soli correspondere peccato actuali, quod cum pueri decedentes sine baptismo non habuerint, tali pœnæ obnoxii esse non debent.

(71. Probatur secunda pars nostræ conclusionis, quod scilicet pueri decedentes sine baptismo patientur, et passuri sint perpetuo pœnam damni, id est visione Dei perpetuo sint carituri, et primo ex illo Joan. iii : *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*, et secundo ex cap. Majores 3, De

recentiores, qui eam adoptarunt, in Ecclesia tolerati sunt, ac tolerantur: quod nullo modo fieret, si possent hæresis accusari, ut Bellarminus contendit. — Libentissime tamen (prosequitur anted. Gazzanica) subscribo P. Thomæ Lemosio, qui tract. 1, De læsione liber. arbitr. per pec. orig., cap. 22, eam probat esse falsissimam, quia in parvulis peccatum originale veram culpam esse non confitetur. — (Editores Casinenses.)

baptismo, ubi Innocentius III dicit : « Pœnam peccati originalis esse carentiam divinæ visionis, actualis vero perpetuæ gehennæ cruciatum, » et idem habetur c. Nulla 142, dist. 4, De consecrat., his verbis : « Nulla præter baptismum Christi salus promittitur infantibus, quia infantes, si per sacramentum, quoddam ad hoc est divinitus institutum, in credentium numerum non transeant, profecto in tenebris manent; » id est divina visione carent. qua illuminarentur. Item ex conc. Flor. sub Eugenio IV, in litteris Unionis asserente : « Decedentes in mortali, vel originali mox in infernum descendere, » hoc est in inferiores terræ partes, ut teste Mastrio, locis citatis, exponunt communiter doctores, sed pœnis inæqualibus puniendos, quam inæqualitatem in eo consistere dicit, quod originali sola pœna damni respondet, actuali autem utraque, scilicet et pœna damni, et pœna sensus.

(72. Tum quia, absolute loquendo, non est futurus aliquis medius status inter beatos et damnatos, in quo quis feliciter et beate vivat, ut definitum est in concilio Arausicano, post canon. 77, tom. I Conciliorum, ubi dicitur : « Si quis dicat, ideo dixisse Dominum, in domo Patris mei mansiones multæ sunt, ut intelligatur, quia in regno cœlorum erit aliquis medius, aut alius, aut alicubi locus, ubi beate vivant parvuli, qui sine baptismo ex hac vita migrarunt, anathema sit. » Plures etiam Patrum auctoritates refert Salmeron, in cap. 5 ad Romanos, disput. 43, apud ipsum videndas, quibus permotus Angles merito inquit, oppositam sententiam tenentes parvulorum tortores vocari, et propterea illam tanquam duram esse ab omnibus exclusam, quam etiam valde duram appellat S. Bonav., dist. 33, part. III, quæst. 1.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

Vide ea quæ disputavimus de pœna parvulorum sine baptismo decedentium in appendice nostra De inferno.

RESPONSIO AUCTORIS.

Videat igitur benignus lector ibi tradita a theologo, et simul meam responsonem ad dict. verb. INFERNUS; nec non in hoc verb. PECCATUM, a n. 65 ad 81, inclusive a me exposita, et pro sua æquitate pronuntiet.

(73. Probatur tertia pars nostræ conclusionis, scilicet, quod licet pueri patientur, et reipsa passuri sint pœnam damni, sine ullo tamen erunt dolore interno, et externo de illa, seu sine ullo prorsus dolore, vel tristitia de amissione beatitudinis; quia, ut discurrunt S. Bonaventura, et Scotus, loc. cit., si infantes de tali privatione beatitudinis tristarentur, cum tristitia secundum S. Augustinum sit de his quæ nobis invitis accidunt, ipsi involuntarie sustinerent suum statum, et vellent oppositum ad divinam voluntatem et dispositionem, qua Ecclesiast., xi, 3, statutum est, quod ubicunque ceciderit lignum, ibi erit; sed quod tales infantes velint oppositum ad divinam

voluntatem, et dispositionem nullo modo est dicendum, cum isti nullam inordinatam volitionem habuerint in isto statu: ergo nullam etiam habebunt inordinatam volitionem in alio statu, et consequenter neque ullam tristitiam interioriorem habebunt. Tum quia, si tristarentur de carentia visionis Dei, cum desperent de ea, haberent pœnam gravissimam inter pœnas omnium damnatorum, scilicet tristitiam ex desperatione. Hoc autem non est dicendum, adeoque, etc. Tum etiam, quia tales infantes, ut probatum est supra, sub n. 65, ex fere communi omnium Patrum et theologorum, non habebunt pœnam sensus ab extrinseco, ergo tanto minus habebunt pœnam interioriorem, scilicet tristitiam spiritus, cum longe major sit dolor et pœna spiritus, quam dolor et pœna sensus. Sic in re discurrit Scotus, cit., dist. 33.

(74. Objiciunt tamen primo adversarii contranostram conclusionem dicentes, quod cum Dominus juxta cap. xxv Matthæi ad judicandum venerit, duæ tantum assignabuntur hominum classes, una eorum, qui a dextris erunt, et ibunt in vitam æternam, et altera eorum, qui a sinistris erunt, et ibunt in ignem æternum; atqui parvuli non erunt a dextris neque ibunt in vitam æternam, ut omnes fere fatentur: ergo erunt a sinistris, et ibunt in ignem æternum.

(75. Respondetur, quod ibi est sermo solum de adultis damnatis ob proprias culpas actuales, ut ex ipsomet textu clare habetur; reddens enim ibi Christus Dominus causam, cur, qui sunt a sinistris, in ignem æternum sint ituri, inquit : *Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare, etc.* Unde ex hoc potius nostra confirmatur sententia, quod pro solis actualibus et personalibus peccatis infligenda sit omnis positiva pœna sensus, universaliter nomine æterni ignis significata. Tum quia, ut talem textum exponit S. Augustinus, lib. vi contra Donatistas, post collationem, cap. 4, ibi, dicit S. doctor, exprimitur forma, qua judicabuntur fideles in Ecclesia existentes; comparantur enim boni et mali ovibus, et hædis ejusdem pastoris et ovilis. Certum autem est parvulos ante baptismum ad ovile Ecclesiæ non pertinere. Et sic etiam explicandi sunt alii consimiles textus, qui solent adduci ab adversariis, quod nempe in eis sermo sit de adultis puniendis propter peccata sua personalia et actualia, ut communiter exponunt sacri interpretes; vel de fidelibus intra gremium Ecclesiæ, ut dicebat S. Augustinus.

(76. Objiciunt secundo dicentes, quod S. Augustinus, serm. 24 De verb. apostol., satis aperte scribit : Parvulos decedentes sine baptismo igne sempiterno esse cruciandos, et idem S. Augustinus (seu, ut alii volunt, S. Fulgentius sub nomine Augustini, quatenus opus illud S. Augustino olim ascriptum fuit) De fide ad Petrum Diaconum, cap. 17, relatus in cap. Firmissime tene 3, dist. 4, De consecration., sic expresse dicit : « Firmissime tene, non solum homines ratione utentes, verum etiam parvulos, qui

sive in utero matrum vivere incipiunt, et ibi moriuntur, sive jam de matribus nati sine sacramento baptismi, quod datur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, de hoc sæculo transeunt, sempiterno igne puniendos; quia etsi peccatum propriæ actionis nullum habeant, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione ex nativitate traxerunt. »

(77. Respondetur, quod ibi S. Augustinus et S. Fulgentius sub nomine Augustini, loquuntur metaphorice, et nomine ignis pœnam damni significant, ut docent S. Thomas, q. 5, *De malo*, et in 2, dist. 33, q. 2, art. 1, ad 1; S. Bonaventura, *ead.* dist. 33, q. 1 ad 1; et glossa in c. *Nulla* 143, *De consecr.*, dist. 4. Nomine enim ignis quælibet pœna designatur, ut patet ex illo *psalm. lxxv: Transivimus per ignem et aquam, et eduaxisti nos in refrigerium*, quod expresse tradit ipsemet S. Augustinus, q. 9 in *Josue*. Et quod sic veniat intelligendus S. Augustinus aperte constat, ex quo suum intentum erat contra Pelagianos probare, quod parvuli decessi sine baptismo non essent æterna felicitate donandi; quod satis convincitur dicendo ipsos passuros esse pœnam damni, cum qua nequit conjungi æterna felicitas; tum quia S. Augustinus (seu ut alii volunt, S. Fulgentius sub nomine Augustini) in cit. canone *Firmissime tene*, asserit pertinere ad fidem, quod tales parvuli sint sempiterno igne puniendi. Nemo autem audebit dicere, dogma fidei esse, quod tales parvuli sint cruciandi æterna pœna sensus, sed solum, quod sint damnati et puniendi æterna pœna damni; adeoque S. Augustinus, seu S. Fulgentius sub nomine S. Augustini, nomine ignis pœnam damni ibi significare intendit; unde Glossa supracitata in dicto canone *Nulla*, sic ait: «Carentia visionis Dei est pœna ignis, de qua intelligendus est canon *Firmissime tene*. »

(78. Objiciunt tertio dicentes, quod pueri passuri saltem sint tristitiam ad amissionem gloriæ consequentem, quia, ut arguit Belarminus, *loc. cit.*, cap. 6, ubi hanc defendit opinionem, ex apprehensione privationis æternæ felicitatis naturaliter sequitur aliqua tristitia; sed tales infantes cognoscunt, seu cognoscent se privatos esse æterna felicitate, quia quamvis nunc fortasse nesciant, se propter peccatum originale excludi a regno Dei, scient tamen in die judicii, in quo hoc mysterium eis revelabitur; ergo, etc.

(79. Respondetur cum Scoto, *loc. cit.*, quod, relictis variis aliis responsionibus ab aliis datis, et videndis apud Mastrium, *loc. cit.*, num. 174 et 175, tales infantes non sunt tristaturi de amissione æternæ felicitatis, quia erunt contenti de statu suo, scientes Deum de se ita disposuisse; nec suo actu id aliquando demeruisse. Tum quia, ut dicit S. Bonav., dist. 33, art. 3, q. 2, tales infantes non sunt habituri tristitiam de dicta amissione felicitatis, seu gloriæ æternæ, quia causas solatii habebunt, quæ eandem impediunt, v. g. quod non

peccaverint peccato actionis ex una parte, et quod non patiantur pœnam ignis, ut damnati in inferno, ex alia; pro quo rationem satis idoneam affert S. doctor, quia nimirum infantes constituti sunt a Deo in statu quodam medio inter beatos et damnatos; quare opus fuit, ut ex una parte beatitudine carerent, sicut damnati, et ex altera nullum haberent dolorem, sicut beati; ex quo fit, ut licet agnoscant, se carere beatitudine, ad quam fuerant ordinati, et ex hac parte magnam habeant tristitiæ occasionem, quia tamen simul agnoscant se evasisse gravissimas inferni pœnas, et peccata mortalia, quasi in æquilibrio sunt constituti, ut non doleant de ea beatitudinis amissione, sed potius gaudeant de pœnarum inferni evasione, quam rationem cæteris probabiliorum existimat Arriaga, d. 52, sect. 3.

(80. Hic juvat adducere distinctionem locorum, in quibus recipiuntur animæ ex hoc mundo decedentes, ut optime declarat S. Bonav., in 4, dist. 45, art. 1, q. 1 et 2, ubi ait, quod loca animarum sunt in duplici differentia; est enim locus gloriæ, scilicet cælum, et quia charitas, quæ meretur gloriam, est unius speciei, ideo iste locus non subdividitur; alius autem est locus pœnæ, qui dicitur infernus, generaliter accipiendo nomen inferni; est autem locus iste pœnalis dupliciter, scilicet secundum pœnam damni, et secundum pœnam sensus, et utramque membrum dividitur. Illi enim, qui puniuntur pœna damni, aut simpliciter, et æternaliter puniuntur, et sic locus iste dicitur limbus puerorum cum solo originali decedentium; aut ad tempus, et sic locus illorum est superior, qui dicitur sinus Abrahamæ. Similiter illi, qui puniuntur pœna sensus, aut puniuntur æternaliter, et sic istorum locus est infernus proprie dictus inferior aliis; aut ad tempus, et sic istorum locus est purgatorium, quod est locus aliis superior secundum legem communem et ordinariam; et subdit tandem S. Bonav., *loc. cit.*, q. 2, quod post Christi adventum, vel in paradiso, vel in inferno, vel in limbo, vel in purgatorio, animæ defunctorum recipiuntur, ergo secundum veriorum et probabiliorum sententiam animæ puerorum cum solo originali decedentium in limbo recipiuntur et detinentur, non autem in inferno, etiam post diem judicii, et in perpetuum; unde auctoritates Scripturæ et SS. Patrum, quæ dicunt animas puerorum cum solo originali decedentium in infernum descendere, vel in inferno detineri, non sunt intelligendæ de inferno proprie dicto, qui est locus damnatorum, sed de inferno generaliter sumpto, ut significet quemlibet locum inferiorem in visceribus terræ existentem; sicuti aliæ quoque auctoritates Scripturæ et Patrum, quæ locum, in quo purgantur animæ justorum, appellant infernum, quæ tamen de tali inferno proprie dicto, qui est locus damnatorum, non sunt intelligendæ, ut magis ostenditur sub verb. PURGATORIUM. Sic ex divo Bonaven-

tura habet expresse Mastrius, *Theolog. moral.*, disput. 28, q. 3, num. 69.

(81. Pœna debita decedentibus cum peccato actuali mortali, est pœna æterna, tam damni quam sensus; et quidem de pœna damni, quæ in beatificæ visionis privatione consistit, satis constat ex illo *Matthæi* viii, ubi de reprobis et peccatoribus dicitur, quod *ejicientur in tenebras exteriores*; de pœna vero sensus habetur ex *Matthæi* xxv, ibi: *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo, et angelis ejus*; et sic de variis aliis similibus, quæ non juvat hic in longum adducere; cum hoc sit de fide.

(82. Pœna debita decedentibus cum solis peccatis venialibus non est æterna, sed solummodo temporalis. Communis est de fide. Difficultas solum est de peccatis illis venialibus, cum quibus decedunt etiam peccato mortali obnoxii; an scilicet peccatum veniale conjunctum peccato mortali puniatur in inferno pœna æterna vel temporali?

(83. Thomistæ cum D. Thoma iii part., q. 87, art. 4, ad 3, tenent tale peccatum veniale puniri pœna æterna, cum in inferno nullus, neque remissioni, neque redemptioni sit locus. Scotistæ vero cum Scoto in 4, distinct. 21, quæstion. 1, asserunt peccatum veniale, sive in hac vita remissum quoad culpam, sive non, sola temporali pœna etiam in inferno remitti posse, nedum quoad pœnam, sed etiam quoad culpam. Et quidem de peccato veniali in hac vita remisso quoad culpam, non vero quoad pœnam, est ratio evidens, quia qui solvit rem, quam debet, a debito illius omnino liberatur, adeoque damnatus, qui totam temporalem pœnam veniali correspondentem patitur in inferno, vere liberatur debito illius pœnæ, cum passione illius solvat, et patitur totum id quod solvere et pati debebat. Idem dicendum est etiam de peccato veniali non remisso in hac vita quoad culpam, quia peccatum veniale, quamvis non remissum quoad culpam, tantum est dignum pœna temporali, et determinata, quam vere solvit, qui patitur in inferno, et passione illius temporalis pœnæ exstinguitur debitum illius pœnæ.

(84. Nec valet dicere quod damnatus in inferno existat in peccato mortali, adeoque non possit solvere debitum pro culpa neque veniali. Non valet, inquam, quia, licet damnatus in inferno existat in peccato mortali, adhuc vere solvit debitum pro culpa veniali, quæ est solum digna pœna temporali, sive jam ipsa culpa venialis fuerit remissa in hac vita, sive non; Deus enim semper punit citra condignum, et esto quod secundum rigorem justitiæ puniret ad condignum, omnino injustum esset æternam pœnam infligere pro peccato veniali, cui secundum se solum pœna temporalis debeatur. Vide Mastrium, in ii *Sent.*, disp. 6, De peccatis, quæst. 8 per tot., et in *Theol. moral.*, disp. 25, num. 53 et 54, ubi multa ad rem.

(85. Sensus autem illius catholici axiomatis, quod « in inferno nulla est redemptio, »

est solum, quod nulla sit spes inde evadendi, juxta illud *Lucæ* xvi, num. 26, ibi: *Hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possunt, neque inde huc transire*. Unde nihil facit, sive ibi aliquod veniale remitti possit, aut aliqua pœna venialis, vel etiam mortalis jam hic dimissi, sive non. Vide Mastrium, *cit.*, q. 8, num. 222 et 223, et *cit.*, disp. 52, num. 54.

* Quid vero ad hæc reponant Thomistæ, et quibus fundamentis eorum sententia nitatur, vide apud cardinalem Gotti in Tractatu *De vitiis et peccatis*, quæst. 7, dub. 4, et alios, ex quibus Gotti duplicem propositionem statuit, primam: « Peccatum veniale non remissum quoad culpam in hac vita, et conjunctum cum mortali per accidens puniatur in inferno pœna æterna, quamvis ex se pœna solum temporali puniendum esset; » alteram: « Valde probabile est, peccatum, sive mortale, sive veniale, remissum quoad culpam in hac vita non puniri in inferno pœna æterna, sed temporali tantum. » *

(86. Circumstantiæ peccati. Vide verb. POENITENTIÆ SACRAMENTUM, art. 2, num. 100.

(87. Peccatum lethale mortua constituit bona opera, quæ in eo fiunt, et jam facta reddidit mortificata. Vide verb. POENITENTIA, art. 3, num. 8.

ADDITIONES ROMANI THEOLOGI.

(88. Circa advertentiam ad malitiam peccati, quæ num. 17 et sequentibus, plena a P. Lucio desideratur, ut homo mortalis culpæ sit reus, notare necesse est atque distinguere: « Primum posse esse peccatum mortale imputabile sine advertentia actuali malitiæ. » Nam falsum omnino est, nunquam graviter peccari, nisi prævia peccati cognitione animus illustretur, ut per plenum et firmum judicium intellectus de malitia objecti deliberet, ac vitandi peccati desiderio exstimuletur. Hæc doctrina firmis argumentis ex Scriptura depromptis fulcitur. Primo, absurdum enim est a peccato excusare persecutores apostolorum, qui tamen præviam mentis illustrationem circa illius peccati malitiam non habebant, nec illud vitandi desiderio stimulabantur: cum potius hac in persecutione obsequium se præstare Deo arbitrarentur juxta illud Christi discipulos alloquentis oraculum (*Joan. xvi, 2*): *Venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo: et hoc facient vobis, quia non novērunt Patrem, neque me*. Secundo, Apostolus, dum persequeretur Ecclesiam, procul dubio graviter peccabat, ut ipse fatetur *I ad Timotheum* 1: *Fui blasphemus, inquit, et persecutor, et contumeliosus*. Sed præviam illam animi illustrationem, et attentionem ad actionis pravitatem non habebat, imo potius se laude dignum ob illud facinus existimabat, dum se abundantius supra cœtaneos suos paternarum traditionum æmulatorem agnoscebat, juxta illud *Epistolæ ad Galatas*, 1, 13: *Audistis conversa-*